

Lese og skrive med Æsops fabler

Denne gang: Gutten og nøttene

Oppgave ___: Les fabelen

En liten gutt fikk lov av moren sin å stikke hånden ned i et glass fullt av nøtter på kjøkkenet. Han tok en stor håndfull. Men da han skulle ta hånden med nøtter til seg igjen, var den knyttede neven blitt for stor og rund, og satte seg fast i åpningen av glasset.

"Nå sitter jeg fast i glasset", tenkte den lille gutten skuffet og lei seg, og begynte å gråte.

"Gutten min," sa moren, "ta bare halvparten så mange nøtter. Da vil du få ut igjen hånden, og senere kan du ta flere nøtter."

Æsop levde for over 2500 år siden på øyen Samos vest for det som i dag er Tyrkia. Han var slave hele sitt liv.

Æsop laget små historier, som har et tema eller poeng, som skal illustrere en side ved det å være menneske eller å leve sammen med andre.

Ofte brukte dyr eller ting i naturen som hovedpersoner.

Hva tenker du er temaet i denne fabelen?

Gutten og nøttene

Oppgave ___: Snakk om ordene og begrepene i fabelen.

Hva er en «en stor håndfull»?

Hva betyr «den knyttede neven»?

Hva betyr «satte seg fast i åpningen»?

Hva betyr «ta hånden med nøtter til seg igjen»?

Hva betyr «halvparten»?

Hva betyr «skuffet»?

Andre ord og uttrykk som vi må finne ut av?

Gutten og nøttene

Oppgave ___:

Hvor mange ord klarer du å lese på ett minutt?

En liten gutt fikk lov av moren sin å stikke hånden ned i et glass fullt av nøtter på kjøkkenet. Han tok en stor håndfull. Men da han skulle ta hånden med nøtter til seg igjen, var den knyttede neven blitt for stor og rund, og satte seg fast i åpningen av glasset.

"Nå sitter jeg fast i krukka", tenkte den lille gutten skuffet og lei seg, og begynte å gråte.

"Gutten min," sa moren, "ta bare halvparten så mange nøtter. Da vil du få ut igjen hånden, og senere kan du ta flere nøtter."

Ord:

9

17

24

30

37

44

52

53

60

68

71

77

84

92

95

Hvor mange ord klarte du?

1. gang: _____ 2. gang: _____

Gutten og nøttene

Oppgave ___: Hvilke ord mangler?

En liten gutt fikk lov av _____ sin å stikke hånden ned i et glass fullt av nøtter på kjøkkenet. Han _____ en stor handfull. Men da han skulle ta hånden _____ nøtter til seg igjen, var den knyttede neven _____ for stor og rund, og satte seg _____ i åpningen av glasset.

"Nå sitter _____ fast i krukka", tenkte den lille gutten skuffet og _____ seg, og begynte å gråte.

"Gutten min," sa moren, "ta bare halvparten så _____ nøtter. Da vil du _____ ut igjen hånden, og senere _____ du ta flere nøtter."

Hvor passer ordene inn i teksten ovenfor? Kryss ut.

få	lei	kan	mange	blitt
moren	jeg	fast	tok	med

Gutten og nøttene

Oppgave ___: Svar på spørsmålene. Bruk hele setninger.

Hva fikk gutten lov til?

Hvor mye tok gutten av det han fikk?

Hva skjedde da gutten skulle ta til seg hånden igjen?

Hvordan hadde han det da?

Hva sa moren hans at han skulle gjøre neste gang?

Gutten og nøttene

Oppgave ___: Sett setningene i riktig rekkefølge.

"Nå sitter jeg fast i glasset."

"Ta bare halvparten så mange nøtter."

Han tok en stor håndfull.

En liten gutt hadde lyst på nøtter.

"Senere kan du ta flere nøtter. "

Forslag til temaet i fabelen:

Det er bedre å ta flere ganger, enn å sitte fast....

Gutten og nøttene

Oppgave ___:

Lag en tegning av gutten og nøttene.

Gutten og nøttene

Oppgave ___ : Lag spørsmål til fabelen. Spør en klassevenn.

Ditt spørsmål:

Klassevennens svar:

Ditt spørsmål:

Klassevennens svar:

Ditt spørsmål:

Klassevennens svar:

Gutten og nøttene

Oppgave ___:

Hvilket ord passer i teksten? (sett strek under rett ord)

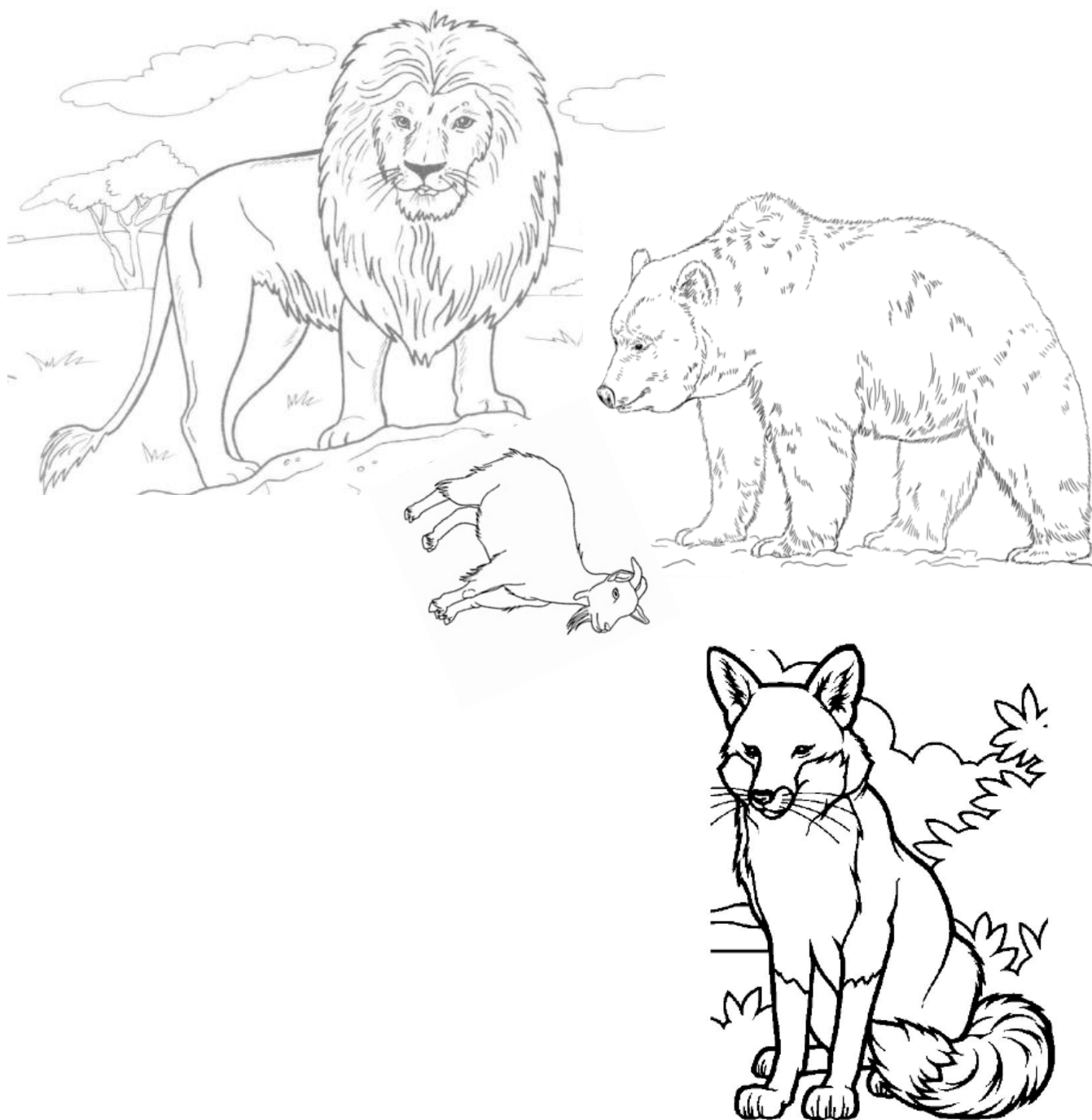
En liten gutt (tok – fikk – flere) lov av moren sin å stikke hånden ned i et glass fullt av nøtter på kjøkkenet. Han tok en (stor – mange – nok) håndfull. Men da han skulle ta hånden med nøtter til seg igjen, var den knyttede neven blitt for stor og rund, og satte seg (lite – tett – fast) i åpningen av glasset.

"Nå sitter jeg fast i krukka", tenkte den lille (moren – gutten – glasset) skuffet og lei seg, og begynte å gråte.

"Gutten min," sa moren, "ta bare halvparten så mange nøtter. Da vil (du – han – alle) få ut igjen hånden, og senere kan du ta flere nøtter."

Gutten og nøttene

Oppgave ___: Fargelegg tegningene av gutten og nøttene.



Gutten og nøttene

Oppgave ___: Samtale omkring temaet i fabelen.

Noen stikkord:

I forbindelse med mat (middag, kaker, :

- Du tar for mye av en ting du
 - Andre får ikke (så mye som du)
 - Du tar mer enn du klarer å spise, (eller du tror du liker det, men så gjør du ikke det likevel), og det ligger mat igjen på tallerkenen. Hvordan er det for mamma/pappa? For andre som kunne fått av det du tok for mye? Hvordan hadde du syntes det var?

•

Gi eksempel på dette:

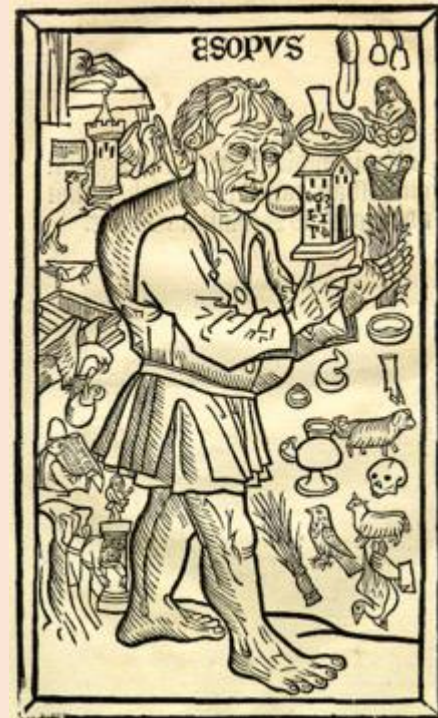
Flere eksempler:

Gutten og nøttene

Æsops liv

Æsop levde for over 2500 år siden på øyen Samos vest for det som i dag er Tyrkia. Her var han slave hos en gresk mann som het ladmon. Ut fra det som er skrevet om Æsop, må han ha vært en fysisk handikappet mann.

På et tidspunkt har Æsop blitt løslatt som slave. Han har brukt sine små moralske historier til å få vanlige folk til å se hvordan herskerne i Hellas på den tiden misbrakte sin makt og behandlet folk urettferdig. Dette kan se ut til å ha ført til at han ble utsatt for en grusom død.



Æsops fabler

Æsop fabler er små historier, som har et tema eller poeng, som skal illustrere en side ved det å være menneske eller leve sammen med andre. Vi sier ofte at fabelen har en moral eller etisk poeng.

Ofte brukte Æsop dyr eller ting i naturen som hovedpersoner i fablene for å illustrere poengene sine. Det gjorde han for å ufarliggjøre historiene sine, dvs at de ikke skulle føles rettet mot en bestemt person eller grupper av personer. Poengene i fablene er lagt til av andre enn fabelskaperen selv, men poenget var nok i tankene hans når han laget fablene.

Æsops fabler er fortsatt populære historier, som ofte blir brukt til å lære barn moral og god oppførsel. Siden de fleste fablene er korte, enkle, humoristiske og med et tydelig poeng, er de lett tilgjengelige, og appellerer til alle aldersgrupper.

Lese og skrive med Fabler av Æsop

Gutten og nøttene

Lærerveiledning:

Øvingsarkene i dette opplegget er tenkt brukt for elever i 4. – 7. trinn. Noe av dette kan også brukes på 3. trinn, og kanskje for elever på 2. trinn, som har kommet langt i utviklingen av leseferdighetene.

Æsops fabler har i seg mye godt stoff som kan brukes i bevisstgjøring og øving av holdninger og sosial kompetanse. Derfor har vi tatt for oss mange av disse fablene og laget opplegg rundt disse. I oppleggene har vi kombinert holdningsskapende arbeid i forhold til elevene, med trening av lese- og skriveferdigheter.

I eget arbeid med oppøving av elevenes leseferdigheter har jeg savnet opplegg som kan være gode og helhetlige. Øvingsarkene i dette opplegget er på sett og vis en samling av ulike måter å jobbe med tekster på, som er plukket opp gjennom årene.

Vi gir nedenfor en oversikt over forslag til måter vi tenker oss kan være nyttige å jobbe med disse tekstene.

Men; det er ikke meningen at disse øvingsarkene skal brukes fra A til Å. Her kan lærer vurdere hva man vil bruke, og hvor mye av det man vil bruke, alt etter behov for trening, hvordan man vil jobbe, elevenes motivasjon, og andre faktorer som lærer ser er nødvendig å ta hensyn til.

Dette er grunnen til at vi i oppgavene har skrevet «Oppgave ____:» slik at nummer på oppgavene kan skrives inn av lærer ut fra hva man velger å bruke.

Gutten og nøttene

Forskjellige måter å bruke fabelen:

1. Til lesetrening: Lese fabelen for å bli kjent med den.
 - a. Lese fabelen stille, alene.
 - b. Lese fabelen høyt sammen i gruppe eller klasse.
 - c. Lese med læringsvenn: Den ene for den andre, og bytte.
 - d. Gjenfortelle fabelen for læringsvenn med egne ord, muntlig/skriftlig.
2. Til samtale:
 - a. Bruk teksten i fabelen som utgangspunkt for å snakke om moralen eller temaet i fabelen. Hva forteller den oss? Hva kan vi lære?
 - b. Bruk ordene og begrepene i teksten til å bevisstgjøre og utvide ord- og begrepsforrådet.
3. Trene lesehastighet.
 - a. Hvor mange ord klarer eleven å lese på ett minutt?
 - b. Repetert lesing, for å øve opp ordgjenkjenning og lesehastighet.
4. Til trening av leseforståelse
 - a. Lese fabelen, og finne ut hvilke ord som mangler.
 - b. Svare på spørsmål til fabelen.
 - c. Sette setninger i kronologisk rekkefølge.
 - d. Lage egne spørsmål til fabelen, som eleven bruker til å spørre en annen elev i klassen.
 - e. Finne ut hvilket ord i parenteser som gir mest mening i sammenhengen. Denne oppgavetypen er kjent fra Carlstens lesetester.
5. Til skrive trening:
 - a. Som utgangspunkt for å lage egen fortelling/fabel om temaet.
 - b. Gjenfortelle fabelen med egne ord, skriftlig.
6. Til kreativ utfoldelse:
 - a. Lage en tegning for å illustrere innholdet i fabelen.
 - b. Fargelegge tegninger av figurer fra teksten. I tillegg til å fargelegge, kan det tegnes videre, for å sette figurene inn i en sammenheng.

Dette er noen forslag til hvordan bruke fabelen til lese- og skrive trening, samt samtale og bevisstgjøring omkring det sosiale temaet i fabelen.

Ellers finnes det nok uendelig med andre måter å bruke fabelen på, men her håper vi å ha gitt et knippe forslag som kan være nyttige og utviklende for elevene disse tekstene kommer til å bli brukt på.

Lykke til med det gode lese- og læringsarbeidet.

Med beste hilsen

Olav Kåre Kløvning

Netteleven

Gutten og nøttene